

Overdracht voorhavendijken – uitgangspunten

Behorend bij AB-voorstel DM 1309986, vergadering d.d. 13 december 2017

Inleiding

Rijkswaterstaat Midden Nederland (RWS-MN) is voornemens het beheer & onderhoud en het eigendom van enkele voorhavendijken over te dragen aan Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR). In het verleden is een principeafpraak tot overdracht gemaakt in het kader van Doelmatig Waterbeheer. Het sluiten van de overeenkomst en het daadwerkelijk uitvoeren van de overdracht is destijds niet afgerond en wordt nu opnieuw in gezamenlijkheid opgepakt. Het streven hierbij is om per 1 april 2018 het beheer & onderhoud over te dragen, waarna de overdracht van het formele waterkeringenbeheer en de eigendomsoverdracht in gang worden gezet.

In de voorliggende notitie staan de belangrijkste gezamenlijke uitgangspunten voor deze overdracht beschreven.

Areaal

Bij deze overdracht gaat het om de voorhavendijken langs de Lek bij de volgende sluizen:

- Prinses Irenesluis, Wijk bij Duurstede, oostelijke en westelijke voorhavendijk
- Prinses Beatrixsluis, Nieuwegein, oostelijke en westelijke voorhavendijk
- Koninginnensluis, Nieuwegein, oostelijke en westelijke voorhavendijk

In totaal gaat het om 3,6 km primaire waterkeringen die in beheer worden overgedragen. Daarnaast worden de percelen die RWS-MN in eigendom heeft op deze voorhavendijken overgedragen.

Proces van overdracht

Om te komen tot een overdracht van de voorhavendijken gaan RWS-MN en HDSR de volgende stappen nemen.

- I. Om overdracht mogelijk te maken is formeel een besluit van het Algemeen Bestuur van HDSR (AB) nodig. Het AB wordt gevraagd om in te stemmen met de in deze notitie geformuleerde nieuwe uitgangspunten voor het proces van de overdracht van de voorhavendijken. Het bestuur wordt ook gevraagd om het college te machtigen om de overdracht af te ronden inclusief ondertekening overdrachtsovereenkomst;
- II. Daarnaast is formeel een besluit van het Directieteam van RWS-MN (DT) nodig, welke dient te worden afgestemd met de BestuursStaf van RWS en met RWS-Oost Nederland;
- III. Na het besluit van het AB en het DT in december 2017 kan begin 2018 de overdrachtsovereenkomst worden ondertekend door de Dijkgraaf namens HDSR en de Hoofd Ingenieur Directeur namens RWS-MN;
- IV. Na ondertekening van de overdrachtsovereenkomst is HDSR per 1 april 2018 verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de voorhavendijken;

- V. Na ondertekening van de overeenkomst wordt het formele beheer van de dijken per Koninklijk Besluit overgedragen aan HDSR;
- VI. Na ondertekening van de overeenkomst wordt door beide partijen het proces bij het RijksVastgoedBedrijf opgestart om de eigendommen van de gronden van de voorhavendijken formeel over te dragen aan HDSR;
- VII. HDSR en RWS-MN passen de Legger van de primaire waterkeringen aan aan de gewijzigde situatie.

Ambtelijk zal de praktische overdracht van het beheer en onderhoud -parallel aan de hierboven beschreven stappen- worden voorbereid en vindt ook de overdracht plaats van alle benodigde gegevens zoals geodata, vergunningen, pachtcontracten, ed.

Financiering

Bij de principeafspraken die in het verleden is gemaakt in het kader van Doelmatig Waterbeheer is een bedrag overeengekomen dat RWS-MN aan HDSR zal betalen voor het overnemen van de beheer- en onderhoudskosten (€ 180.000,-). In dit bedrag zijn de reguliere kosten voor een periode van 30 jaar, de personele kosten en het achterstallig onderhoud verrekend. Dit bedrag is opnieuw tegen het licht gehouden en met een veldinspectie is ook de huidige situatie buiten beschouwd. Hieruit blijkt dat een aanpassing van het eerder vastgestelde bedrag niet nodig is. In dit bedrag zijn niet de kosten opgenomen die voortkomen uit de benodigde versterkingsopgave (zie de paragrafen hieronder).

Bij de overdracht van de eigendommen wordt de marktwaarde van de gronden om niet verrekend.

Uitgangspunten

Vanuit het verleden is er een principeafpraak gemaakt om de voorhavendijken over te nemen met hierbij een aantal gezamenlijke uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn opnieuw tegen het licht gehouden en met een veldinspectie is ook de huidige situatie buiten beschouwd. Hieruit blijkt dat de reeds beschreven punten nog steeds van toepassing zijn en aangevuld met een aantal nieuwe uitgangspunten voor een goede basis zorgen voor een goede overdracht van de voorhavendijken.

Hieronder worden de betreffende uitgangspunten nader toegelicht, waarbij is aangegeven of het om een bestaand of nieuw uitgangspunt gaat.

- *Overdrachtsdatum ('nieuw')*
De voorhavendijken worden per 1 april 2018 overgedragen van RWS-MN naar HDSR waterschap. In gezamenlijkheid is voor deze nieuwe datum gekozen met als belangrijkste argument dat het onderhoudscontract van RWS-MN op de voorhavendijken op deze datum afloopt.
- *Eerst informeel, daarna formeel beheerder en eigenaar (bestaand)*
Bij de overdracht wordt eerst het informele beheer & onderhoud overgedragen door het ondertekenen van de overdrachtsovereenkomst en vervolgens wordt per Koninklijk Besluit en overdracht door het RijksVastgoedBedrijf het formele beheer & onderhoud overgedragen.
- *Versterkingsopgave (nieuw)*
Bij het beoordelen van de dijken op basis van de nieuwe normering bleek dat deze niet voldoen. De dijktrajecten waarin de voorhavendijken liggen, en de voorhavendijken zelf, dienen versterkt te worden. Deze versterkingsopgave wordt nu in de overdracht meegenomen. (Zie ook de nadere toelichting in de volgende paragrafen.)
- *Oostelijke voorhavendijk Prinses Beatrixsluis (nieuw)*
De oostelijke voorhavendijk van de Prinses Beatrixsluis wordt momenteel nieuw aangelegd in het kader van de realisatie van een derde kolk in dit sluizencomplex. De contracteisen voor de aanleg zijn gebaseerd op de oude normering. Omdat nog niet duidelijk is of deze nieuwe dijk zal voldoen aan de eisen op basis van de nieuwe normering, worden hier nadere afspraken over gemaakt. Als de dijk voldoet aan de eisen kan deze zonder versterkingsopgave worden overgedragen, als dit niet het geval is geldt ook voor deze voorhavendijk een versterkingsopgave. (Zie ook de nadere toelichting in de volgende paragrafen.)

- *Overname verleende vergunningen en andere verplichtingen (bestaand)*
Alle reeds door RWS-MN verleende vergunningen worden door ons waterschap overgenomen. Dit geldt ook voor de pachtcontracten en andere verplichtingen;
- *Garanties i.h.k.v. saneringen (bestaand)*
In de overdrachtsovereenkomst worden afspraken gemaakt over garanties in het kader van mogelijke saneringen (overdracht eigendommen). Van te voren wordt een quickscan uitgevoerd met een indicatie van de kosten. In gezamenlijkheid worden financieringsafspraken gemaakt met als uitgangspunten dat RWS-MN in principe de kosten draagt en dat de saneringen worden uitgevoerd door HDSR. In de deeltrajecten van de versterkingsopgave worden in de verkenningsfase eventuele verontreinigingen nader onderzocht, waarbij ook de kostenraming nauwkeuriger in beeld wordt gebracht.
- *Wegbeheer (bestaand)*
Daar waar ons waterschap de eigenaar wordt van de ondergrond van de wegen, zal het wegbeheer bij de huidige wegbeheerders (gemeenten) blijven.

Versterkingsopgave als nieuw uitgangspunt

Ten opzichte van de oorspronkelijke afspraak met betrekking tot de overdracht is nu een nieuw aspect aan de orde. Bij het beoordelen van de dijken op basis van de nieuwe normering bleek dat deze niet voldoen. De dijktrajecten waarin de voorhavendijken liggen, en de voorhavendijken zelf, dienen versterkt te worden. De versterkingsopgave wordt in de overdracht van de voorhavendijken meegenomen met als voornaamste reden dat deze (nu nog) Rijksdijken anders eerst door RWS-MN versterkt moeten worden, voordat er een overdracht kan plaats vinden. Aangezien het uitstellen van het effectueren van de overdracht niet past binnen het kader van Doelmatig Waterbeheer, is dit onwenselijk.

Uitwerking en verrekening versterkingsopgave

In het afronden van de beoordeling trekken RWS-MN en HDSR gezamenlijk op. Voor de versterkingsopgave van de Neder-Rijndijk en Lekdijk van Amerongen tot Schoonhoven heeft HDSR een projectorganisatie ingericht. Kostentechnisch en qua uitvoering is het het meest doelmatig om in die versterkingsopgave meteen de voorhavendijken mee te nemen. De voorhavendijken worden dan ook meegenomen in het project Sterke Lekdijk. De kosten voor de versterking van deze Rijksdijken worden voor 100% door RWS betaald. Omdat het niet gaat om dijken van een waterschap is verrekening via het HWBP niet mogelijk (de voorhavendijken worden gefinancierd uit het Deltafonds).

Voor de verrekening van de kosten van de versterkingsopgave voor de voorhavendijken wordt nauw aangesloten bij de financieringswijze van het HWBP, zoals die ook van toepassing is op de versterkingsopgave van de rivierdijken. Concreet wil dit zeggen dat er met lumpsumbedragen wordt gewerkt voor de verschillende fasen -verkenning, planvorming en realisatie- en dat er sprake is van een hardheidsclausule (conform clausule van het HWBP). Aanvullend op de HWBP-systematiek wordt na de planfase gekeken of de voorfinanciering tot dan toe voldoende is geweest (dan is alles nog gebaseerd op aandeel in de totale lengte, nog niet op basis van een kostenraming). Door deze werkwijze is er sprake van vergelijkbare financiële risico's voor de versterking van zowel de voorhavendijken als de rivierdijk van Amerongen tot Schoonhoven.

Voor een verdere detaillering is het voorstel hierbij om:

- de lumpsumbedragen voor de verkenning- en planfase te baseren op het aandeel van de voorhavendijken in de totale lengte van het betreffende versterkingstraject;
- aan het einde van de planfase te kijken of de voorfinanciering voldoende is geweest of wellicht te ruim (verrekening met lumpsumbedrag voor realisatiefase);
- het lumpsumbedrag voor de realisatiefase te bepalen aan de hand van de gerichte kostenraming, die in de planfase wordt opgesteld;
- door HDSR per traject en per fase een overzicht van de kosten te laten maken, met hierbij een apart overzicht voor de voorhavendijken. Dit wordt steeds gezamenlijk ingediend bij HWBP. Het HWBP voert steeds voor het hele traject (rivier- en voorhavendijken) een controle uit op 'sober en doelmatig'.

In de volgende tabel is voor de verschillende voorhavendijken aangegeven in welk dijk-versterkingstraject deze worden meegenomen, wat de geschatte kosten zijn en wanneer de versterking in de planning staat. In eerste instantie worden de kosten van de realisatie genoemd. Voor de verkenning en planvoorbereiding komt daar nog een percentage bovenop. Het HWBP houdt daarvoor een vast percentage van 15% aan (de ervaring is dat dat aan de lage kant is, maar in deze tabel houden we voor nu dit percentage aan).

Voorhavendijk	volgorde versterking	Dijkkring	dijktraject	Geschatte kosten realisatie (€) +/- 30%		Planning start fasen		
				Laag	Hoog	Verkenning	Planstudie	Realisatie
Irenesluis, oost (noord)	1	44	Amerongen – Wijk bij Duurstede	€ 1.600.000	€ 3.500.000	2017	2020	2023
Irenesluis, west (zuid)	6	44	Irenesluizen - Culemborgse Veer	€ 900.000	€ 3.400.000	2021	2023	2025
Beatrixsluis, oost	3	44	Culemborgse Veer – Beatrixsluis	€ 2.500.000	€ 3.200.000	2018	2020	2022
Beatrixsluis, west	7	15	Vreeswijk - Klaphek	€ 2.600.000	€ 3.500.000	2021	2024	2026
Koninginnensluis, oost			Vreeswijk - Klaphek	€ 1.300.000	€ 1.400.000			
Koninginnensluis, west			Vreeswijk - Klaphek	€ 1.000.000	€ 1.000.000			
			Totaal Vreeswijk - Klaphek	€ 4.900.000	€ 5.900.000			
			Totaal realisatie alle voorhavendijken	€ 9.900.000	€ 16.000.000			
			Totaal gehele versterking (+ 15%)	€ 11.385.000	€ 18.400.000			
			excl BXS oost (incl 15%)	€ 8.510.000	€ 14.720.000			
			Onder- en bovengrens	€ 5.957.000	€ 19.136.000			

Toelichting tabel

In de tabel zijn twee kolommen opgenomen 'laag' en 'hoog'. Deze bedragen geven de bandbreedte aan van mogelijke oplossingen voor de versterking van de voorhavendijken. Dit zijn nog indicatieve oplossingen op basis van globale kennis van de situatie ter plaatse van de voorhavendijken.

De betreffende bedragen worden door RWS-MN op de begroting van het Deltafonds gezet, en waar nodig gemuteerd op basis van voortschrijdend inzicht op basis van de verkenning- en planfasen.